

OKORJELI KRONIČAR SUTRA UZ 'SLOBODNU DALMACIJU' IZLAZI
'ZADARSKI VREMEPLOV' ABDULAH SEFEROVIĆA SEFIJA

Traga se za urbanim identitetom Zadra

Pojam Zadra je oduvijek bio Puluotok, gdje je sve kao na dlanu. Poluotok odgovara mjeri čovjeka, fizički i mentalno, on je srce, duša i duh Zadra. Na tom malom prostoru već više od 2000 godina raste grad s velikim G – napominje Seferović

Ovaj grad ima svoju urbanu povijest i kontinuitet koji je, usprkos svim rušenjima, do danas zadržao raster rimskih ulica

Abdulah Seferović
Zadar / Zara / Zadar
(1947)
Izvor: Arhiv Seferović / Slika: Seferović collection / Foto: Collezione Seferović

Abdulah Seferović
pokraj jedne od
svojih pet fotografija
izloženih prošlog ljeta
na uličnoj izložbi
JURE MIŠKOVIĆ/CROPIX

PIŠE **IVICA NEVEŠČANIN**
SNIMIO **JURE MIŠKOVIĆ**/CROPIX

Sutra u 11 sati u Kneževoj palači u Zadru bit će predstavljena knjiga "Zadarski vremeplov" uglednog zadarskog novinara, fotoreportera, publicista i povjesničara fotografije Abdulaha Seferovića Sefija. "Zadarski vremeplov", u izdanju "Slobodne Dalmacije", na jednom mjestu okuplja 90 novinskih crtica o zadarskoj povijesti koje je Seferović tijekom 2013. i 2014. godine objavio na stranicama zadarske kronike ovog lista, a kasnije i na portalu zadarski.hr.

Tek kad sam vidio ovu publikaciju – kaže na početku razgovora Sefi – shvatio sam kako njezin koncept, koliko god bio nepretenciozan, nije rezultat samo mogea bordiranja po prošlosti Zadra, već i općih kulturnih promjena u kojima se nalazimo. Ulazeći prije dobrih 50 godina u novinarstvo, uopće nisam imao fotoaparat, ali sam osjećao, za razliku od starijih kolega, kako mi uz tekst treba i slika. Danas, pak, sve brže i sve sigurnije klizimo iz svijeta riječi u svijet slika, a digitalna fotografija i video sve više šire neverbalnu komunikaciju. Sada vidim kako je to diktiralo da se u ovoj publikaciji nađe daleko više mjesta za slike nego za tekst.

Čeka se digitalizacija

Unatoč dobu digitalne slike zadarska povijest na fotografijama još uvijek čeka digitalizaciju. Većina slika u "Vremeplovu" dio su vaše privatne kolekcije ili ste im autor iz razdoblja rada za Slobodnu Dalmaciju.

Veliki je problem, kad govorimo o Zadru na starijim fotografijama, u njihovoj nedostupnosti. Za razliku od

Europe, gdje je takva građa mahom digitalizirana, kod nas se još uvijek radi ručno. Zbog toga nije jednostavno prrediti ovakve publikacije. Fotografije su nažalost teško dostupne. Imamo slučaj arhive negativa, digitalizirano ih je pola, ali javnost u to nema uvida.

Vaš "Vremeplov" je bio odlično praćen u tiskanom, a doživio je i mali bum u digitalnom izdanju na portalu zadarski.hr. Što toliko privlači čitatelje: bolja prošlost, nostalgija...?

Svi se bavimo prošlošću. Nedavno je u Gradskoj loži slikar Zvonimir Mihanović izjavio kako je Zadar grad snažnog identiteta i božanstvene povijesti koja ga definira. Prošlog mjeseca, pak, u povodu Dana grada, Joso Špralja je priredio svoju retrospektivnu izložbu, a idućeg tjedna imat ćemo izložbu fotografija Ante Brkana. Na objema prevladava Grad i njegova prošlost. Očito je u diru opća potraga za urbanim i građanskim identitetom Zadra kojoj se, eto, pridružila i ova publikacija.

Pokidani korijeni

U potrazi za tim zadarskim gradskim identitetom zapravo je srž "Vremeplova", ali i vašega bogatog publicističkog rada.

Kada čovjek dođe u neke godine, počne tragati za izgubljenim vremenom koje se, dakako, ne može obnoviti, no tek tada otkrije kako je i prostor neobnovljiv. Nije li Zoranić baš ovdje u Zadru tužio nad nepovratno rasutom idilom bašćine? Upravo je tako bio rasut i Zadar u Drugom svjetskom ratu. Duboko me impresionirao porušeni Grad, ali i njegova kreativna energija

Za Sefija nema stajanja

Iako je nedavno napunio osamdeset, Abdulah Seferović je izuzetno vitalan i aktivan kao publicist. Na svojoj internetskoj stranici zadaretro.info koju je prije desetak godina sam dizajnirao i održava, svakodnevno je aktivan. Uskoro mu izlazi knjiga "Stara Brodarica" o jednoj gradskoj četvrti Brodarica, a već godinama čeka izdavača za pripremljenu knjigu o bombardiranju Zadra u Drugom svjetskom ratu. U koautorstvu sa Zvonimirom Šuljom objavio je dvije knjige o Zadru na starijim razglednicama. Dvije knjige posvetio je povijesti Kazališta lutaka u Zadru i scenografu Branku Stojakoviću, a tu je i kapitalna knjiga o povijesti zadarske fotografije "Fotografija laderitina".

Prošle godine u izdanju AMG-a objavio je monografiju "Stari Zadar – Gospodar zlata i srebra". Autor je niza feljtona u "Slobodnoj Dalmaciji" o zadarskoj fotografiji, gradskim kavanama i Narodnom kazalištu. Od 1962. do 1993. bio je profesionalni novinar i fotoreporter Slobodne Dalmacije iz Zadra. Nagradu Grada Zadra dobio je 2009. za knjigu "Photographia laderitina", a posebno priznanje za doprinos fotografiji dodijeljeno mu je ne Rovinj Photodays 2012. godine.

Panorama iz 1927.
SPARTACO LEPIRI

Foša početkom
XX. stoljeća
ČIRIL METOD IVEKOVIĆ

Kavana
Cosmacendi,
Narodni trg

Foša, 1972.
ABDULAH SEFEROVIĆ

Gradnja Nove rive, 1874.
NIKOLA ANDROVIĆ I JOSIP GOLDSTE

Most, 50-ih godina
VICKO ZANINOVIC

Gradsko kupalište ispred Maraske
ZVONIMIR NOVAKOVIĆ

koja je nicala iz pepela. Prvo sam krenuo tragati za uzrocima bezumnog razaranja grada, kasnije za izgledom Grada prije bombardiranja, a potom za kreativnim potencijalom i pokidanim korijenima građanskog identiteta. Tek sam tada uvidio kako se dramatično mijenja i kampanilizam, izvor staroga urbanog identiteta.

Pojam Zadra je oduvijek bio Puluotok, gdje je sve kao na dlanu. Polutok odgovara mjeri čovjeka, fizički i mentalno, on je srce, duša i duh Zadra. Na tom malom prostoru već više od 2000 godina raste grad s velikim G, koji ima svoju urbanu povijest i kontinuitet koji je, usprkos svim rušenjima, do danas zadržao raster rimskih ulica.

Tko zapravo čini taj duh Zadra o kojem tako često govorite?

Prije svega ljudi, jer su ga uvijek obnavljali i držali živim. Zadar je od kraja Prvog svjetskog rata do Domovinskog upao u jednu prazninu građanskog identiteta. Tu se, rekao bih, izgubio, presječeni su mu korijeni. I fašistički i socijalistički Zadar je uvijek bio Zadar, ali je to jednoumlje zatravilo građanski duh. Politička klima za vrijeme Itanije je bila fašistička. Nemojmo zaboraviti da je u Zadru bila formirana jedna od prvih fašističkih organizacija. Prevladavalo je jednoumlje koje je preko noći pokidalo sve veze Zadra s duhom moderne u Europi. Naime, još

U pitanju je potraga za stabilizacijom urbanog identiteta, a identitet prostora je danas kulturni kapital

1910. Ćiril Iveković je u Beču tiskao veliku mapu fotografija cijele Dalmacije u kojoj je Zadar, kao glavni grad, imao zaslužno mjesto. Samo deset godina kasnije Zadra više nema na kulturnoj karti Europe. Postao je izolirani prekomorski posjed Italije umjetno održavan na životu od šverca, kontra-bande.

Kreativna energija

Koliko je prošlost grada ugrađena u današnji identitet Zadra?

Mlade ljude koji se okupljaju ispred Lože sigurno zanima nešto drugo, ali to je kreativna energija koja odrava Zadar u životu kroz povijest. Tek će mladi pokazati što je novi identitet Zadra. Korijeni uvijek negdje izbiju, kada i gdje, ne znaš, ali da znaš, to bi bila politizacija. Generacije se moraju promijeniti, ali to samo vrijeme može učiniti i zato je pitanje građanskog identiteta pitanje o kojem se treba razmišljati izvan instrumentalizirane politike. Istina, kad sam pisao ove crte mislio sam na umirovljenike jer oni imaju osebnju percepciju ovoga grada. Svatko od njih nosi u sebi vlastite slike pojedinih dijelova grada, na topljene sjećanjima i značenjima. Logika se temelji više na emociji nego raciji. Iz tog kulturnog pamćenja izrasta i vremenska dimenzija. U pitanju je potraga za stabilizacijom urbanog identiteta, a identitet prostora je danas kulturni kapital.

Dok turizam brendira kulturne identitete, gradovima ostaje čuvati svijest o identitetu, pohranjivati slike i događaje u svojoj i kulturnoj memoriji, jer kulturna memorija nema zaborava. Ja odavna zaboravljam, ali kulturna memorija ne.